pútnický list

ISSN 2644 - 4526

02/2021

aktuality a zaujímavosti pútnického turizmu na Slovensku

Cistercistské opátstvo v Spišskom Štiavniku

Spišský Štiavnik je starobylá slovanská obec v okrese Poprad. Jej dejiny sú úzko späté s cistercitským opátstvom Panny Márie. Názov obce je odvodený od tunajšieho potoka Štiavnik. Od času cistercitov sa celá dolina horného Hornádu volala Mariánska, a tak aj všetci poddaní sa volali "Mariáni". Obyvatelia doliny boli oslobodení od rozličného mýta a na rúchu nosili odznak s iniciálami MV (***MARIAE VALLIS – Mariánska dolina***). Preto aj obyvateľov Spišského Štiavnika dodnes volajú "Mariáni". Za zakladateľa opátstva sa považuje Koloman, knieža zo Šariša, brat uhorského kráľa Bela IV., ktorý v r. 1216 daroval územie v kotline Hornádu cistercitom z wanchockého kláštora v Poľsku. Cisterciti tu zriadili opátstvo. Keď obec i opátstvo v r. 1260 vyhoreli, Belo IV. vystavil prvému známemu opátovi Albertovi novú listinu, ktorou potvrdil donáciu a hranice kláštorných majetkov. Opátstvo Panny Márie v Spišskom Štiavniku bolo významnou cirkevnou inštitúciou. Tunajší opáti sa angažovali v mnohých hospodárskych, diplomatických aj súdnych záležitostiach. V 13. st. pôsobilo ako hodnoverné miesto (vykonávalo verejnonotársku funkciu). Kláštor s kostolom sa nachádzal v lokalite, kde dnes stojí renesančný kaštieľ s priľahlým parkom – východne od obce Spišský Štiavnik. Zisťovací archeologický výskum, ktorý bol ukončený v r. 2007, umožnil lokalizovať polohu stredovekého kláštora a rozsah jeho zástavby. Predpokladá sa, že kláštorný kostol bol vybudovaný podľa vzoru materského kláštora vo Wąchocku a teda reprezentoval redukovanú verziu tzv. bernardinského plánu s pravouhlým presbytériom a jednou pravouhlou kaplnkou na oboch ramenách transeptu. Na mieste kláštorného kostola bola v baroku vybudovaná dodnes stojaca sýpka. Kláštorné budovy sa nachádzali južne od kostola. Po rokoch prosperity sa v 15.st. opátstvo dostalo do rokov vojen a rabovania. Pri vpáde husitov (r.1433) boli kláštor a takmer všetky dediny opátstva vyplienené. Kláštor utrpel aj pri bojoch s bratríkmi (r.1453), či prívržencami J. Jiskru. V r. 1530 ho vyplienil lúpežný rytier Matej Bašo a jeho zbojníci z Muráňa a rok neskôr ho vypálilo vojsko Levoče pod vedením kapitána Gašpara Šeredyho, ktoré sa vracalo z boja s Kežmarkom. Časť mníchov zahynula a časť odišla do Poľska. Posledný cistercitský opát Michal Rožen sa vtedy utiahol do kúrie v obci, ktorú mu narýchlo prebudovali. So sebou vzal dôležité majetkové listiny a iné pamiatky, ktoré však väčšinou zmizli bez stopy. Samotný kláštor zanikol v r. 1543. Novým pánom panstva Štiavnik sa stal Hieroným Lasky, diplomat v službách kráľa Jána Zápoľského. Do polovice 16. st. dal na mieste kláštora postaviť **renesančný kaštieľ**. Od konca 16. st. boli obce opátstva zálohované viacerým feudálnym rodom, medzi nimi napr. Thurzovcom, či Thokolyovcom. Štefan Thokoly v r. 1619 prestaval kaštieľ v zásade do súčasnej podoby.

Jeho syn Žigmund vlastnil panstvo až do r. 1673. Keďže sa pridal na stranu Wesselenyiho sprisahania, jeho majetok skonfiškoval štát. Po stavovských povstaniach daroval cisár Leopold I. panstvo bývalého opátstva ostrihomskému arcibiskupovi Jurajovi Sečénimu, ktorý ho odkázal jágerským jezuitom. Spoločnosť Ježišova spravovala bývalé opátsvo až do zrušenia rádu (1773). Po vzniku Spišského biskupstva (r.1776) mu boli odovzdané aj majetky bývalého štiavnického opátstva. Spišskí biskupi kaštieľ využívali ako svoju letnú rezidenciu. Počas 1. svet. vojny bolo v kaštieli ubytované vojsko a jeho pričinením kaštieľ znovu vyhorel. Po adaptácii v ňom začali pôsobiť misionári z Misijnej spoločnosti Božieho slova (verbisti). Po ich nútenej internácii v polovici 20. st. tu bolo zriadené učilište a neskôr osobitná učňovská škola s domovom mládeže. Kaštieľ stojaci dnes na mieste bývalého kláštora patrí medzi najčastejšie prestavované kaštiele na Slovensku. Renovovaný bol v r. 1854 a v r.1891-1908. Posledná prestavba kaštieľa sa uskutočnila po jeho požiari v r. 1925. Staviteľ J. Šašinka ho v r. 1927-29 rozšíril a adaptoval podľa návrhu architekta Dušana Jurkoviča. Majestátny kaštieľ je dvojpodlažná stavba so štvorcovým pôdorysom s náročnými vežami, ktoré sú na západnej strane štvorcové a na východe okrúhle. Fasády sú úplne hladké, len na vstupnom priečelí je malý tympanón. Kaštieľ obklopuje múr, respektíve ďalšie krídlo, ktoré ukončuje renesančná arkatúra. Na nároží opevnenia sú kruhové vežičky. Ku kaštieľu patria hospodárske budovy a kaplnka. V r. 1669 pristavali ku kaštieľu **Kaplnku Zvestovania Panny Márie**, ktorú neskôr (r.1834) prestaval J. Polák, murársky majster zo Spišských Vlachov. Na jej prestavbu boli použité kamene z bývalého kartuziánskeho kláštora na Skale útočišťa. V jednoloďovej kaplnke je oltárny obraz Zvestovania Panny Márie z čias okolo r. 1835 od J. Czauczika.

Zdroje: Michal Slivka, Tomáš Kopták, Spišský Štiavnik – kaštieľ, Zaniknutý cisterciátsky kláštor, Nálezová správa z výskumov z r. 2006-2007, Trnava 2009, www.spisskystiavnik.sk, foto: Andrej Macko, www.vypadni.sk

na cestách i doma zjednotení v apoštoláte modlitby

Svetová sieť modlitby Svätého Otca známa ako „Apoštolát modlitby“ šírením pravidelných mesačných úmyslov zjednocuje veriacich v účasti na apoštoláte celej Cirkvi obetovaní osobnej modlitby, práce, radostí i utrpení každého dňa v spojení s Kristovou eucharistickou obetou.

***Modlitba obetovania dňa*:**
Nebeský Otče, obetujem ti celý svoj deň a svoje modlitby, práce, radosti aj utrpenia v spojení s tvojím Synom Ježišom Kristom, ktorý sa ti stále obetuje vo svätej omši za spásu sveta. Nech ma Duch Svätý vedie a nech mi dá silu svedčiť o tvojej láske. S Pannou Máriou, Matkou nášho Pána a Matkou Cirkvi, prosím za úmysly Svätého Otca a našich biskupov na tento mesiac:

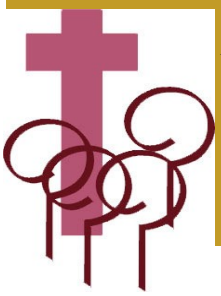

Evanjelizačný úmysel: **Za ženy, ktoré sa stali obeťami násilia, aby ich spoločnosť chránila a aby ich utrpeniu venovala pozornosť.**

Úmysel našich biskupov: **Aby nás osobná skúsenosť utrpenia pobádala k pomoci opusteným, chorým a starým ľuďom.**

zdroj: www.vaticannews.va

POZVANIE
pre jednotlivcov i pútnické miesta

VSTÚPTE do Asociácie pútnických organizácií a prispejte k rozvoju, obnove a osvete putovania na Slovensku. Získate podporu a spoluprácu organizácií, ktoré pôsobia v oblasti pútnictva, dobrovoľníkov, rozšírite si prístup k informáciám, možnosť prezentácie aktivít napr. na veľtrhoch, internete, FB ...

RÁD CISTERCIÁNOV, RÁD TRAPISTOV

A JEHO PÔSOBISKÁ

Regula sv. Benedikta sa stala jadrom, akýmsi „manuálom“ západného mníšstva, ale v priebehu storočí sa v rámci benediktínskeho rádu udialo niekoľko reformných udalostí, ktorých výsledkom bol vznik nových rádových komunít. S osobnosťou **sv. Romualda** je spojený vznik ***Kamaldulských (bielych)mníchov***. Benediktínsky mních sv. Romuald sa v r. 1012 utiahol do pustovníckeho života a nový rád nazvaný podľa prvého *kláštora Camaldoli* bol v Cirkvi oficiálne inštitucionalizovaný v r. 1072. No už o pár rokov neskôr podnietil svojím životným príkladom ďalší prerod benediktínskeho rádu ***sv. Róbert z Molesme***. Práve on sa považuje za počiatočného formovateľa ***Rádu cisterciánov, Ordo Cisterciensis (OCist alebo SOCist).*** Tento francúzsky šľachtic vstúpil ako 15ročný do benediktínského kláštora Montier-la-Celle blízko Troyes. Počas celého mníšskeho života sa usiloval o jednoduchosť a prísnu autenticitu mníšskeho života podľa Regule sv. Benedikta. Viackrát bol zvolený za priora rôznych kláštorov, ale tiež zažil aj hlboké sklamanie z plytkosti mnohých mníchov. So súhlasom pápeža Gregora VII. odišiel so šiestimi mníchmi do lesov pri Molesme v Burgunsku, kde v r. 1075 postavili jednoduché mníšske obydlia a drevenú kaplnku zasvätenú Najsvätejšej Trojici. *Opátstvo v Molesme* sa na základe Róbertovho svätého príkladu začalo rozvíjať a v r. 1098 k nemu patrilo už ďalších 35 mužských i ženských kláštorov. No v širšom spoločenstve sa opäť prejavili problémy vnútorných rozporov. Sv. Róbert v tom čase túžil odísť do väčšej samoty, a preto prijal ako dar opustené údolie, ktoré mu venoval Renaud, vikomt mesta Beaune. Nachádzalo sa v hlbokom lese, na mieste, ktoré sa volalo Cistercium, asi 25 km južne od Dijonu. Tu spolu s 21 mníchmi založil nový *kláštor Cîteaux*. Žil tu asi rok, keď ho opäť povolali do opátstva v Molesme, aby tu opäť zaviedol život v príkladnom nasledovaní sv. Benedikta. Róbert nemal v úmysle vytvárať nový rád či reformu. Chcel žiť sväto nasledujúc Regulu, a tak svojím životným príkladom položil základ, ktorí iní mnísi verne nasledovali. Život v kláštore v Cîteaux charakterizovala tvrdá práca, chórová modlitba, duchovné čítanie a rozjímania. Po odchode sv. Róberta sa opátom tohto kláštora stal ***sv. Alberich***, ktorý zavŕšil cirkevné ustanovenie nového rádu. V r. 1100, po schválení pápežom Paschalisom II., sa rád osamostatnil a sv. Alberich vypracoval základné pravidlá rádu: *Instituta monochorum Cisterciensum de Molismo venientium.* Mnísi dostali meno Cisterciti (Cisterciáni). Sv. Alberich zaviedol aj nový mníšsky odev – biely habit s čiernym škapuliarom. O duchovnú formáciu rádu sa významne zaslúžil aj tretí opát kláštora v Cîteaux – angličan ***sv. Štefan Harding***, ktorý doplnil rádovú regulu o tzv. *Chartu caritatis* (Zákon lásky). V r. 1119 bol nový rád definitívne uznaný, podriadený priamo Svätej stolici a mal zakázané prijímať cirkevné poplatky. V r. 1112/13 vstúpil do kláštora v Cîteaux mladý šľachtic – ***sv. Bernard z Fontaines***, ktorý sa už o pár rokov – v r. 1115 stal opátom novozaloženého kláštora v Clairvaux. Hlboko zbožný mních a ctiteľ Panny Márie sa považuje za výnimočného duchovného patróna cisterciánskeho rádu. Počas svojho života založil takmer 70 kláštorov, stal sa dôležitou duchovnou autoritou svojej doby, významným kazateľom a bol nazývaný titulom „doctor mellifluus“, „učiteľ medom oplývajúci.“ Pápež Pius VIII. ho v r. 1830 zaradil medzi učiteľov Cirkvi. V čase jeho smrti (r. 1153) bolo na území Európy viac ako 300 cisterciánskych kláštorov. Kláštory sa nachádzali väčšinou na nehostinných odľahlých miestach pri toku riek a mnísi sa venovali zúrodňovaniu pôdy. Ich zásluhou boli kolonizované mnohé pusté oblasti strednej a západnej Európy. Cisterciti sú autormi viacerých vynálezov pri obrábaní pôdy a hydrauliky. Kláštory sa stali významnými hospodárskymi centrami a lákali pozornosť svetskej moci. Králi, šľachtici aj biskupi pozývali mníchov na svoje územia a v snahe kultivovať ich, im darúvali pozemkové dary, celé dediny aj poddaných. Vďaka cistercitom sa v 12.-13.st.rozšírila v kresťanstve úcta k Bohorodičke. **Úcta Panny Márie** je významným prvkom rádovej zbožnosti. Jej sú zasvätené všetky hlavné kláštorné kostoly. Pôvodné chrámy sa stavali v románskom štýle, neskôr boli prestavané do rannej gotiky.Ich typickým znakom bola strohá jednoduchosť a čistota, bez výmaľby či sôch, aby sa bytie človeka mohlo upriamiť na Boha.

Panna Mária ochrankyňa cistercitov.
(Jean Bellegambe, 16.st., Múzeum Chartreuse)

La Ferté

Pontigny

Morimond

Od materského kláštora v Cîteaux postupne vznikli ďalšie štyri dcérske kláštory: La Ferté (r.1113), Pontigny (r.1114), Clairvaux (r.1115) a Morimond (r.1115). Do konca 12.st. bolo založených viac ako 500 ďalších dcérskych kláštorov a v rannom stredoveku ich bolo okolo 2000. Cisterciánsky rád dosiahol svoj najvyšší rozmach v 13. a 14.st. Opát kláštora v Cîteaux bol zároveň najvyšším predstaviteľom cisterciánskeho rádu. Každoročne sa na sviatok Povýšenia sv. Kríža (14.september) konala v Cîteaux *tzv. Generálna kapitula*. Išlo o zasadnutie opátov všetkých cisterciánskych kláštorov, kde sa prejednávali dôležité záležitosti a rozhodnutia kapituly mali charakter zákona. V 12.st. bolo ***Opátstvo v Cîteaux*** významným centrom európskeho kresťanského duchovenstva, a tiež miestom posledného odpočinku burgundských vojvodov. Pápežská schizma (r. 1378-1417), silnejúce mocenské vlyvy a správa veľkého majetku sa však negatívne podpísali na kvalite duchovného života mníchov a nastalo obdobie vnútornej morálnej dekadencie. Počas storočnej vojny (1337-1453) ale aj v 16. a 17.st sa opátstvo opakovane stalo terčom mnohých náboženských vojenských útokov. V snahe obnoviť zničený kláštor opáti predali časti pozemkov. Koncom 18.st sa prehĺbili rozpory vo vnútri komunity: ako nedisciplinovať, drancovanie majetku a k definitívnemu úpadku opátstva došlo počas Francúzskej revolúcie, kedy v r. 1791 bolo opátstvo predané. Stalo sa kameňolomom, továrňou a neskôr ústavom na prevýchovu mládeže. Mnísi - trapisti sa sem vrátili až v r. 1898. Odkúpili opátstvo od štátu a žijú tu opäť pôvodným asketickým životom - v práci, rozjímaní a modlitbe. Mnísi obnovili aj *tradičnú výrobu jedinečného syra - Cîteaux*, ktorá im v dnešnej dobe zabezpečuje istý stály príjem. Súčasné opátstvo je od r. 1998 otvorené pre verejnosť. V centre pozornosti návštevníkov je najmä hodnotná kláštorná knižnica. Najzachovalejším, dnes už zaniknutým, cistercitským kláštorom je ***kláštor vo Fontenay***. Založil ho v r. 1119 sv. Bernard z Clairvaux. Opátstvo postretol podobný osud ako Cîteaux. Po Francúzskej revolúcii viackrát zmenil majiteľa až ho v r. 1906 odkúpil Édouard Aynard, lyonský bankár a milovník umenia. V r. 1905-1911 sa v ňom uskutočnili významné reštaurátorské práce na obnovenie jeho stredovekého vzhľadu. V r. 1981 bolo opátstvo zapísané do zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Stále je vo vlastníctve rodiny Aynardovcov a jeho veľká časť je sprístupnená verejnosti. V súčasnosti Cisterciánsky rád spravuje okolo 120 kláštorov. Na Slovensku nepôsobí. V ČR nájdete mužský kláštor vo **Vyššom Brode** a ženský v **Predklášteří u Tišnova – Porta cœli.**

Opátstvo Cîteaux so sochou sv. Róberta z Molesme

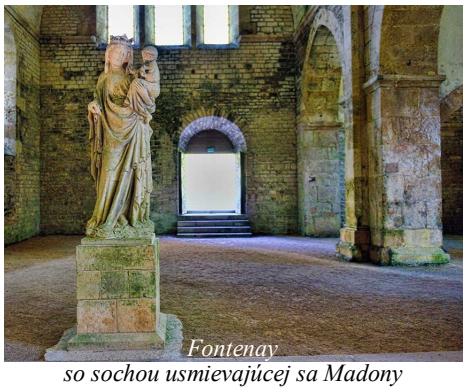
Fontenay
so sochou usmievajúcej sa Madony

Viete, že najstarší, doteraz funkčný cisterciánsky kláštor sa nachádza v Rakúsku (časť Štajersko) - **Opátstvo Rein** (z r. 1129). Jeho prvý opát sa volal *Gerlach* (pozn. ide o starogermánske meno, ktoré pomenúva vojaka, kopijníka). Pútnici smeli vojsť do kláštora len na Bielu nedeľu a na pamiatku dostávali špeciálne suveníry - maličké tzv. *kľúčiky milosti*. Cisterciánsky kláštor, ktorý nepretržite funguje od svojho založenia v r. 1133 je **Kláštor v Heiligenkreuz**, neďaleko Viedne, kde sa nepretržite koná celodenná adorácia pred relikviou sv. Kríža. Oba ležia na Svätojakubskej ceste do Compostely.

zdroj: www.travelpotpourri.net

Počiatky Trapistov

La Trappe

V 17.st. čelil Cisterciánsky rád vnútorným rozkolom a morálnemu úpadku. V tejto dobe žil ako kňaz aj Armand Jean Le Bouthillier de Rancé, ktorého krstným otcom bol neslávne známy kardinál Richelieu. Bol bohatým mladíkom, ktorý žil poľovačkami a zábavou. Po smrti svojej milenky a priateľa však zažil hlboké vnútorné obrátenie. Vzdal sa celého svojho majetku okrem ***Opátstva La Trappe***. Toto miesto bolo po stáročia izolované v údolí asi 130 km od Paríža neďaleko Mortagne. V r. 1122 tu stála Kaplnka Panny Márie, ku ktorej neskôr majiteľ panstva Rotrou III., gróf z Perche pristaval kláštor a pozval mníchov z rádu Savigny. V r. 1147 sa savignonské opátstvo spojilo s Cisterciánskym rádom. Podobne ako iné prežilo ťažké obdobie 100ročnej aj 30ročnej vojny. V 17.st do dejín tohto miesta zasiahol práve opát Armand Jean Le Bouthillier de Rancé, ktorý o rok neskôr získal od kráľa povolenie k reforme mníšskeho života, a tak bol položený základ vzniku ***Rádu cisterciánov prísnej observancie, Ordo Cisterciensis Strictioris Observantiae (OCSO)***, ktorý až do r. 1892 existoval ako súčasť Cisterciánskeho rádu. Podľa názvu prvotného kláštora ich mnohí poznáme pod menom Trapisti. Vedú kontemplatívny život v modlitbe, práci a mlčaní, lebo práve ticho vytvára miesto pre poznávanie Boha. Podobne ako Cisterciti sú aj Trapisti viazaní na miesto - kláštor, kde si vlastnoručnou prácou zabezpečujú hospodársku i ekonomickú samostatnosť. Na Slovensku nepôsobia, ale od r.1999 začali mnísi opravovať a dostavovať ruinu statku v ***Novom Dvore pri Toužime*** v západných Čechách, ktorá je od r. 2011 moderným trapistickým opátstvom. Jeho komunitu tvorí asi 30 mníchov. Mníšky - Trapistky pôsobia od r. 2007 ***v Poličanoch*** v stredných Čechách, ***v Kláštore Naší Paní nad Vltavou*** (info na: www.trapistky.cz). Oba kláštory prevádzkujú Domy pre hostí a ponúkajú tak verejnosti možnosť vojsť do ticha a hľadať Boha. Práca je súčasťou oboch kláštorov, a preto tu nájdete aj malé obchody s výrobkami a produktami mníchov a sestier. Hodnotnou pamiatkou sú ručne písané ikony. Z potravinárskych výrobkov nájdete v ponuke sušienky, džemy, čokolády, cukrovinky, včelie produkty, bylinné čaje i pivo. Kláštor Nový Dvůr je známy svojou jedinečnou horčicou. Duchovné bohatstvo cisterciánskeho a trapistického rádu sa však zrkadlí aj množstve svätcov, ktorí sú príkladom aj pre súčasných kresťanov. Okrem už spomenutých svätých zakladateľov patria medzi významné osobnosti napr. **sv. Luitgarda z Tongerenu,** ktorá žila na prelome 12. a 13.st. Radí sa medzi prvé mystičky Božského Srdca Ježišovho a jej videnie (výmena sŕdc) je znázornené aj Braunovým súsoším na Karlovom moste v Prahe. Trapistickým mníchom bol **Thomas Merton** (1915-1968), konvertita, kňaz, básnik, mystik - známy svojím ekumenickým svedectvom života, medzináboženským dialógom, sociálnou spravodlivosťou, rasovou rovnosťou a snahami o zastavenie nukleárneho zbrojenia. Svoj životopis opísal v diele *Sedemstupňová hora*.

Nový Dvůr

Pozn. na www.ocso.org, nájdete zaujímavý foto prehľad všetkých trapistických kláštorov i svätcov.

zdroje: www.bourgogneromane.com, sk.wikipedia, pinterest, www.beaune-tourism.com, www.pariscityvision.com, fr.wikipedia.org, www.france-voyage.com, www.travel.com www.france.tips, cs.wikipedia.org, www.wikimapia.org, www.novydvur.cz,www.ocso.org

Prvý kláštor cisterciánok *inšpirovaný mužskými kláštormi vznikol v* ***Tarte pri Dijone.*** *V r. 1125 pre nich opát sv. Štefan Harding vytvoril vlastné konštitúcie. O zakladateľke ženskej vetvy Cisterciánskeho v tradične chápanom zmysle tohto slova nemožno hovoriť, nakoľko sa k cisterciánskej reforme pridalo viacero už existujúcich benediktínskych kláštorov. Medzi nimi vynikal* ***kláštor v Helfe****, kde žila* ***sv. Gertrúda Veľká*** *(momentálne je kandidátkou v procese získania titulu „Učiteľka Cirkvi“) Jednou z prvých cisterciániek bola aj* ***bl. Humbelína****, mladšia rodná sestra sv. Bernarda z Clairvaux, ktorá pôvodne žila v manželstve, márnivým spôsobom života. Po svojom stretnutí s bratom sa vnútorne obrátila a neskôr so súhlasom svojho manžela vstúpila do benediktínskeho kláštora Jully-sur-Sarce. Jej sviatok v cirkvi slávime 12.februára.*

OHLIADNUTIE ZA KAMALDULMI

Červený kláštor je pôvodne kartuziánsky neskôr kamaldulský kláštor, ležiaci v malebnom vyústení potoka Lipník do prielomu Dunajca v Pieninskom národnom parku v obci Červený Kláštor v okr. Kežmarok. Založenie kláštora je späté s dedinou Lechnica, ktorá bola majetkom rodu Berzeviciovcov. V r.1319 daroval magister Kokoš (Gallus) z rodu Berzeviciovcov Lechnicu kartuziánom z kláštora na Skale útočišťa (latinsky Lapis Refugii, dnes Kláštorisko v Slovenskom raji). Kartuziáni v blízkosti Lechnice, na sútoku Dunajca a potoka Lipník v údolí sv. Antona založili filiálny kláštor. Zasvätený bol Panne Márii a sv. Jánovi Krstiteľovi. V r. 1352 sa stal samostatným. V písomných prameňoch sa kartuziánsky kláštor pri Dunajci nazýval ***Dom doliny sv. Antona*** alebo ***Kláštor v Lechnici sv. Antona***. Názov Červený kláštor sa v prameňoch objavuje až po zániku lechnickej kartúzy. Svoje pomenovanie dostal podľa červenej farby striech kláštorných objektov. Kamenné budovy opevneného kláštora s *kláštorným Kostolom sv. Antona Pustovníka* boli vybudované po r. 1360. Kláštor bol postavený podľa kartuziánskej schémy, mal dva rajské dvory, severne od kostola sa nachádzali domy pre rehoľníkov (každý žil pustovníckym životom v osobitnom dome so záhradou) i spoločné priestory klauzúry (kapitulná sieň, refektár). V r. 1431 kláštor vyplienili husisti. Obnovený bol po r. 1458. V r. 1543 sa doň nakrátko (do 1545) presťahovali kartuziáni z kláštora na Skale útočišťa. S postupom reformácie začal upadať a v r. 1563 bol rozhodnutím Ferdinanda I. zrušený a prešiel do majetku Spišskej kapituly. Okolo r. 1630 bol kláštorný komplex Rákociovcami prebudovaný na obrannú pevnosť, ktorá bola hospodársko-správnym centrom ich tamojšieho panstva. V r. 1699 celý areál odkúpil nitriansky biskup Ladislav III. Maťašovský pre kamaldulských mníchov, ktorí sa tam usadili v r. 1711. Kláštor bol vlastníkom majetku, ku ktorému postupne patrilo až 10 okolitých dedín. Kamalduli celý objekt zrenovovali pre svoje potreby a upravili v barokovom duchu. Na miestach starších pustovní na južnej a východnej strane od kostola si postavili svoje domčeky. Kamaldulskí mnísi boli rozdelení na pátrov a frátrov. Domčeky pátrov mali obdĺžnikový pôdorys a 4 miestnosti – dormitorium, oratórium, laboratórium a celárium. Každý domček mal svojho duchovného patróna. V r.1750 pristavili ku kostolu vežu a o 4 roky neskôr vytvorili vonkajšie 1. nádvorie. V 50-tych rokoch urobili výmaľbu kostola s motívmi svätcov z rehole kamaldulov. Popri každodennom živote mníchov sa zaoberali aj poľnohospodárstvom, záhradkárstvom, rybolovom a liečiteľstvom. Súčasťou kláštora bol aj hospic pre pocestných s nemocnicou, kláštorná záhrada a hospodársky dvor s mlynom. V r. 1754 založili kamalduli v areáli kláštora *lekáreň*. Jej správcom bol v r. 1756-1775 ***fráter Cyprián***, vlastným menom František Ignác Jaschke, ktorý svoj pustovnícky život začal v r. 1752 v Kláštore pod Zoborom. Liečil odvarmi z bylín, tinktúrami, čajmi, vedel výborne naprávať zlomeniny a púšťať žilou. Jeho zásluhou sa kláštorná lekáreň stala známou v širokom okolí. Dodnes sa o nej hovorí, že patrila k najstarším v strednej Európe. V tomto období sa kláštor stal aj významným centrom kultúry a vzdelanosti. Výraznou osobnosťou bol ***páter Romuald Hadbavný***, archivár a duchovný správca konventu. Je považovaný za spoluautora *prvého prekladu Písma svätého do západoslovenského jazyka v r. 1750*. K jedinečným dielam slovenského písomníctva 18. st. patria i Slovník latinsko-slovenský so stručnou gramatikou z r. 1763 a preklad náboženských piesní Ľudovíta Blosia do slovenčiny. V r. 1754-1772 pri kláštore existovalo aj vzdelávacie zariadenie – teologická škola pre mladých mníchov. Kláštor bol zrušený v r. 1782, od r. 1818 majetky kláštora slúžili gréckokatolíckemu biskupstvu v Prešove, po požiari v r. 1907 sa stal takmer ruinou.

Cypriánovým celoživotným dielom je Herbár z r.1766.

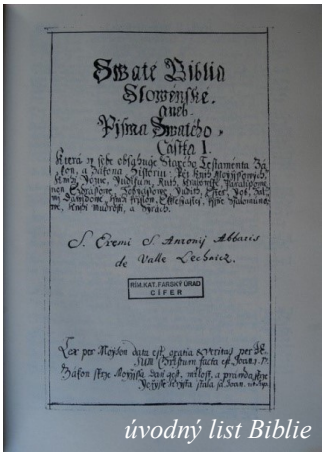

úvodný list Biblie

pokračovanie článku na str.8

I T E A D J O S E P H

8.12.2020, pri príležitosti 150. výročia vyhlásenia ženícha Panny Márie za patróna celej Cirkvi, vyhlásil pápež František ROK SV. JOZEFA. Urobil tak apoštolským listom Patris corde (S otcovským srdcom), v ktorom sv.Jozefa opisuje charakteristikami „milovaný otec“, „nežný a láskavý“, „poslušný“, „prijímajúci“, „tvorivo odvážny“, „pracovitý“ a držiaci sa v úzadí – „v tieni“. Nasledujme sv. Jozefa na výnimočné miesta s jeho duchovným patrocíniom.

Kamaldulskí mnísi a Kostol sv. Jozefa na Zobore

Komplex **kostola a kláštora sv. Jozefa** bol vybudovaný v r.1692 – 1695 pre kamaldulský mníšsky rád na starých základoch benediktínskeho kláštora sv. Hypolita. Ten vznikol pravdepodobne už v 9.st. a je najstarším historicky doloženým kláštorom na Slovensku. V 9.-15. st. bol významným duchovným, administratívnym i kultúrnym centrom. Kláštor ťažko poškodený za husitských vojen, zanikol za vlády kráľa Mateja Korvína. Poslední benediktínski mnísi odišli z kláštora pred koncom 15. st. Kláštor s kostolom sa prestali udržiavať a postupne chátrali. Opustený kláštor sa stal cieľom každoročných pútí a v r.1663 nitriansky biskup Juraj Szelepcséni nechal na dvore bývalého kláštora postaviť **kaplnku zasvätenú sv. Andrejovi Svoradovi a Benediktovi**. (viac o benediktínskom kláštore nájdete v Pútnickom liste 2018/7). Nový kláštor s kostolom dal na tomto mieste postaviť nitriansky biskup Blažej Jaklin spolu so svojím bratancom barónom Mikulášom Jaklinom, pánom Lefantoviec. Po súhlase cisára Leopolda I. (r. 1691) sa jeho správcami stali rehoľníci z rádu kamaldulov z Rakúska. Celý kláštorný komplex bol vybudovaný podľa projektu neznámeho viedenského architekta z okruhu J. B. Fischera z Erlachu. Dominantou symetrickej kompozície bol trojloďový kláštorný kostol sv. Jozefa s tromi vchodmi a vežou s 2 zvonmi. Pod kostolíkom sa nachádzala **hrobka**, kde na jednu stranu pochovávali zosnulých rehoľníkov a na druhú stranu členov rodiny grófa Apponyiho. Okolo neho stáli **príbytky rehoľníkov so záhradkami**. V popredí areálu ohraničeného plným múrom stála dvojpodlažná trojkrídlová hlavná budova. Zvyšok areálu, okrem menšej hospodárskej budovy, vypĺňali rozsiahle sady a záhrady. Súčasťou kláštora bol aj kamenný vodovod privádzajúci do areálu vodu z výdatného prameňa pod Svoradovou jaskyňou. Vodovod napájal jednotlivé budovy a fontány, pričom prebytočná voda odtekala do rybníka pod kláštorom. Prichádzajúcich pri vchode vítal latinský nápis: ABSIT AB HAC PORTA TURBATOR EREMI, ODIT ENIM TURBAS TURBA SACRATA DEO (v preklade „Nech je od tejto brány vzdialený rušiteľ samoty, lebo Bohu zasvätený zbor nenávidí rušiteľov pokoja“). Na zariadení kláštora pracoval v 18. st. sochár a rezbár František Xaver Seegen. Po necelých 90tich rokoch pôsobenia kamaldulov na Zobore, panovník Jozef II. v r. 1782 konvent rozpustil. Časť inventára kláštora a kostola (oltárna olejomaľba i súsošie kalvárie) bola prenesená do blízkeho kostola v Dražovciach, chórové stallá s reliéfnymi scénami zo života sv. Romualda boli premiestnené do kostola sv. Michala v Klížskom Hradišti, mramorové reliéfy a drevené panely z refektára s výjavmi sv. Františka do františkánskeho kostola v Nitre. Opustený kláštorný komplex postupne chátral. Z rozsiahleho barokového areálu Kláštora sv. Jozefa sa zachovala hlavná kláštorná budova, ruiny Kostola sv. Jozefa, oporné múry a zvyšky príbytkov mníchov. V júli 1953 areál kláštora prebral rezort zdravotníctva a bol tu zriadený liečebný ústav pre liečbu respiračných chorôb. V súčasnosti ju využíva Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, ktorá je zároveň majiteľom aj správcom celého areálu. Areál je vyhlásený za Národnú kultúrnu pamiatku – Archeologické nálezisko kláštor kamaldulov. Záchrany neudržiavaných zvyškov objektov v areáli

kláštora sa v r. 2015 ujal **Zoborský skrášľovací spolok**. Ruiny kostola sv. Jozefa získali v posledných dvoch rokoch nový vzhľad. Uskutočnil sa tu čiastkový archeologický výskum aj architektonický a historický výskum nadzemných konštrukcií. Murivo zachované nad úrovňou do výšky šesť metrov a zvyšky presbytéria boli spevnené, lokálne domurované, či doplnené lomovým kameňom a zakonzervované. Celý interiér bol vyčistený, upravený a prekrytý drobným štrkom. Pribudli doň i lavice. Do presbytéria kostola sochár Jaroslav Halmo zhotovil *sochu sv. Svorada*, patróna mesta Nitra a Nitrianskej diecézy a obetný stôl z pieskovca pochádzajúceho z lomu Králiky pri Banskej Bystrici. Práce sa podarilo zorganizovať tak, že na jar v r. 2017 sa tu opätovne po viac ako 235 rokoch mohla slúžiť svätá omša. Hlavným celebrantom bol titulárny *Zoborský opát Mons. Ladislav Belás*, ktorý vo svojej homílii hovoril o histórii tohto duchovného miesta a o jeho tradícii. Koncom novembra 2020 v presbytériu ruiny kláštorného Kostola sv. Jozefa pribudol sedes, ktorého autorom je tiež výtvarník Jaroslav Halmo. V r. 2019 sa obnovila aj **ďakovná púť** obyvateľov Nitry na Zobor ku cti sv. Andreja-Svorada, patróna mesta Nitra. Stalo sa tak z iniciatívy nitrianskeho diecézneho biskupa Mons. Viliama Judáka, ktorý sa rozhodol dostáť starobylému sľubu obyvateľov mesta zo začiatku 18. st., keď mesto nivočil mor, a viac ako tretina obyvateľov zahynula. Obyvatelia Nitry sa v tom čase utiekali ku sv. Andrejovi-Svoradovi a prosili ho, aby orodoval u Všemohúceho Boha o milosrdenstvo.

obetný stôl a socha sv. Svorada

zdroje: M. Samuel, J. Kratochvíl: Informačná brožúra vydaná RKC Farnosť sv. Urbana Nitra Zobor v r. 2017, Marián Samuel – Ján Tirpák: Najnovšie výsledky nedeštruktívnej prospekcie Zoborského kláštora v Nitre, Študijné zvesti archeologického ústavu SAV 52, 2012, 51-61, www.nitra.sk, www.zoborskyklastor.sk, www.nitralive.sk

dokončenie článku zo str.6

Pamiatkovo obnovený bol v 2. polovici 20. st. V r. 2007 bola ukončená 1. etapa reštaurátorských prác v **Kostole sv. Antona Pustovníka** a kostol bol verejnosti sprístupnený ako súčasť múzejnej expozície. Muzeálna expozícia približuje históriu a kláštorný život oboch rádov, vzácne umelecko-historické pamiatky z Červeného Kláštora a z celej oblasti severného Spiša. Hlavnými zachovanými stavbami areálu sú gotický jednoloďový kostol, stredoveká kláštorná budova s refektárom a s krížovou chodbou, tzv. hodinová veža, hospodárske budovy a tzv. veľká klauzúra s čiastočne zachovanými domami pre mníchov. Kostol sv. Antona pustovníka bol postavený ako jednoloďová budova v gotickom slohu v dobe založenia kláštora v r. 1319. Napriek viacerým reštauráciám kláštorného komplexu si kostol zachoval pôvodný ráz. Najvýznamnejšie zmeny siahajú do polovice 18. st., kedy bol kostol barokovo vyzdobený (vrátane štukovej a maliarskej výzdoby) a v budove boli inštalované oltáre. Hlavný oltár je barokový a je dielom J. D. Riesmayera z r.1749. Pôvodne na ňom boli drevené pozlátené sochy p. Márie, sv. Antona pustovníka, sv. Benedikta, sv. Štefana a sv. Ladislava. V kostole i priľahlej sakristii a kaplnke sú pôvodné kamenné gotické rebrá s novšou barokovou polychrómiou. Pôvodný mobiliár sa nezachoval. Kláštorné budovy priliehajú ku kostolu zo severnej strany. Jedným z historicky i umelecko-architektonicky najcennejších interiérov kláštornej budovy je refektár. Miestnosť zaklenutá dvoma poľami sieťovej klenby z 2.pol.15. st. je nádherným príkladom neskorogotickej architektúry. Rebrá s terakotových tvaroviek umožňujú dokonale vyniknúť jej krásnej geometrii. Miestnosť zaujme i svojou vzácnou nástennou výzdobou. Steny refektára po r.1520 vyzdobili okolo okna ornamentálnymi vzormi a na stenách výjavmi z pašiového cyklu.

zdroje:www.beliana.sav.sk, www.sk.wikipedia.org,www.lechnica.sk, archív Márie Prekopovej

Mgr. Monika Pavelčíková, Ľubovnianske múzeum – hrad v Starej Ľubovni, marec 2015

PO STOPÁCH VÝZNAMNÝCH KLÁŠTOROV

I keď na Slovensku máme kláštornú históriu Cisterciánskeho rádu zastúpenú skôr skromne, stačí nám vyraziť do susednej Českej republiky. Tu nás doslova obklopí história Regule sv. Benedikta prepojená s celým jej dejinným bohatstvom žitým v benediktínskych či cisterciánskych kláštoroch. V rámci Domu Pútnika sme organizovali, a ak je záujem aj organizujeme zaujímavé putovanie práve po stopách benediktínskych a cisterciánskych kláštorov. A keďže s dobrým sa treba deliť, lebo tak vytvárame nebo na zemi, ponúkam Vám putovanie po stopách kláštorov, stačí si naň vyčleniť predĺžený víkend. Veríme, že pandemická situácia v strednej Európe sa postupne zlepší a cestovanie za hranice bude opäť dostupné. Keď teda vyrazíte zo západného Slovenska, (najlepšie z našej národnej Baziliky Sedembolestnej Panny Márie v Šaštíne), prvým kláštorom, kde sa iste oplatí zastaviť je ***Rajhrad*** neďaleko Brna. Je najstarším kláštorným typom založeným na Morave. Na jeho mieste existovalo (asi v r. 950-1050) rozsiahle veľkomoravské hradisko s rovnakým názvom. Prvá písomná zmienka o kláštore pochádza z r. 1136. Súčasný kláštorný komplex pochádza z 18.st. a bol postavený podľa významného barokového architekta Jana Blažeja Santiniho -Aichla, i keď jeho projekt nebol komplexne dokončený. Počas komunistickej diktatúry v 50tych rokoch bol kláštor zničený a benediktíni sa sem vrátili v r. 1990. Schátralý komplex sa postupne snažia rekonštruovať. V *Opátskom chráme sv. Petra a Pavla* prekvapia kópie milostivých sôch Panny Márie z rôznych pútnických miest. Pútnici môžu navštíviť aj **Pamätník písomníctva na Morave**, ktorý je pobočkou Brnianského múzea. Je tu verejnosti sprístupnená rozsiahla knižnica. O dojmoch z tohto starobylého miesta sa dá porozprávať napr. pri kávičke v kláštornej taverne. Od benediktínov vyrazíme smerom do jediného funkčného ženského cisterciánskeho kláštora v Českej republike, ktorý sa nachádza v malej obci ***Předklášteří u Tišnova***. Je to ***Kláštor Porta Coeli***, ktorý založila v r. 1233 manželka Přemysla Otakara I. a matka sv. Anežky Českej - kráľovná Konštancia, ktorú tu aj pochovali (r. 1240). Od r. 1989 tu bola založená aj tradícia púti k sv. Anežke Českej. V 13. a 14. st. zažil kláštor obdobie najväčšieho rozmachu. Počas husitských vojen bol spustošený a mníšky sa utiahli do kláštora Staré Brno, ale v 2.pol.15 st. sa opäť vrátili. Obdobie sľubného rozvoja trvalo až do jozefínskych reforiem, ktoré spôsobili rozpustenie kláštora. Mníšky odišli, baziliku dostala do správy farnosť a z kláštora sa stala súkromná textilná manufaktúra. V r. 1861 kúpil zrušený kláštor aj priľahlé pozemky ženský cisterciánsky kláštor v Marienthale v Hornej Lužici (Nemecko) a v r.1900 sa začala stavba nového konventného kostola, ktorý o rok neskôr vysvätil brniansky biskup František Bauer. V r. 1901 prišli do kláštora Porta Coeli rádové sestry z Marienthalu. V 50tych rokoch 20.st. bol kláštor zrušený a svoju činnosť obnovil po Nežnej revolúcii.

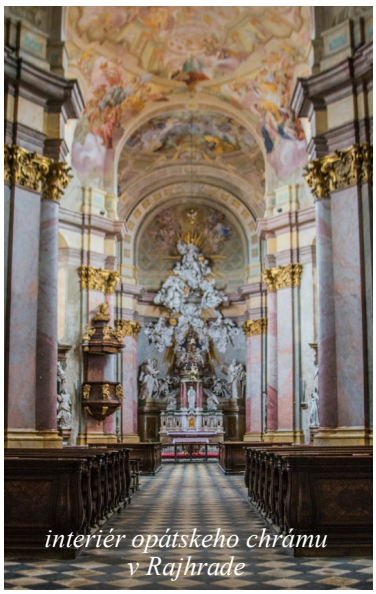
interiér opátskeho chrámu v Rajhrade

Svätý rok sv. Jakuba v Rajhrade

Compostelské svätojakubské jubileum bolo poprvýkrát ustanovené v r. 1122. Vzhľadom na pandemickú situáciu v Európe rozhodol pápež František, že tvz. Svätá brána Katedrály sv. Jakuba v Santiagu de Compostela zostane otvorená až do 31.decembra 2022. V súvislosti s vyhlásením Svätého roku pápež František napísal: „Keď sa vydávame v apoštolových stopách, opúšťame samých seba a tiež istoty, na ktoré sme si zvykli. Máme však na mysli jasný cieľ, neblúdime bezcieľne v sebastrednom kruhu. Volá nás Pánov hlas, ktorý ako pútníci prijímame v postoji očakávania a hľadania. Vydávame se na túto cestu, aby sme stretli Boha, druhých i samých seba," Benediktíni v Rajhrade vyhlásili v tomto Svätom roku ***súťaž o ceny,*** *ktorými sú produkty Kláštornej predajne. Zapojiť sa môže každý/á. Otázka na mesiac január a február znie:* ***Koľko kilometrov celkovo musí prejsť pútnik, ktorý sa rozhodne začať putovanie do Compostely k hrobu sv. apoštola od opátskeho chrámu sv. Petra a Pavla v Rajhrade?***
Odpovede treba poslať e-mailom na adresu: teister@volny.cz termín: ***do 15.marca 2021****. Vylosované budú tri správne odpovede.*

Porta Coeli s detailmi stredovekého portálu

Ďalším pozoruhodným architektonickým aj duchovným skvostom, ktorý nájdeme sledujúc stopy cisterciánov v Čechách je ***Žďár nad Sázavou.*** Dnes kraju dominuje zámok, ktorý vlastní rodina Kinských, ale pôvodne tu v r. (1252 -1784) stál cisterciánsky ***Kláštor Prameň Panny Márie.*** Jeho založenie inicioval ešte otec sv. Zdislavy, Přibyslav z Křižanova, ale jeho zámer uskutočnili v r. 1252 až jeho zaťovia Boček zo Zbraslavi a Smil z Lichtenburka. Dejiny opátstva poznačili Husitské boje, no po nich nastal asi najväčší architektonický rozvoj tohto miesta. V r. 1614 sa opátsvo stalo majetkom olomouckého kardinála Maximiliána z Ditrichštejna, ktorý prestaval prelatúru na zámok. V r. 1638 vykúpil kláštor i pozemky velehradský opát Jan Greifenfels z Pilsenburku a znovuobnovil pôsobenie cisterciánov na tomto mieste. V prestavbách konventu pokračoval opát Benedikt Zaunmüller a neskôr opát Edmund Wagner, ktorý po požiari v r. 1689 obnovil nielen zničené budovy kláštora, ale nechal postaviť aj nový *osemboký kostolík sv. Margity* (1701) a priľahlú kláštornú bránu (1703). Najvýraznejšou postavou bol *opát Václav Vejmluva.* Pravdepodobne už v r. 1706 nadviazal spoluprácu s vynikajúcim staviteľom Jánom Blažejom Santinim - Aichlom. Výsledkom ich dlhoročnej spolupráce bola veľkorysá prestavba celého objektu, v rámci ktorej rozšírili prelatúru do podoby mohutného zámockého štvorkrídlového objektu s francúzskou záhradou. Vybudovali priestory pre akadémiu mladých šľachticov, koniareň a jazdiareň. Kláštorný chrám Nanebovzatia Panny Márie dostal novú výzdobu. Veľkolepú architektonickú premenu zavŕšila stavba jedinečného „pamätníka“ - ***Kostola sv. Jána Nepomuckého na Zelenej hore*** (r. 1719-1722), neďaleko kláštorného komplexu. Kostol s ambitmi, ktorý má tvar päťcípej hviezdy je plný zaujímavej symboliky. Kláštor bol zrušený po rozsiahlom požiari v r. 1784 na žiadosť vtedajšieho opáta Otta Steinbacha. Bývalé opátstvo vlastnilo viacero šľachtických rodov, nakoniec rod Kinských, ktorému ho v r. 1948 znárodnila Československá republika. V rámci reštitúcií (po r. 1989) ho Kinskí získali späť. Postupne objekt zrenovovali a teraz slúži na súkromné účely majiteľov, ubytovanie a spoločenské akcie i ako Múzem novej generácie. Kostol na Zelenej hore bol v r. 1994 zapísaný do svetového dedičstva UNESCO a v r. 2014 bol navrátený Cirkvi. Ak chcete navštíviť toto pútnické miesto skontaktujte sa s farnosťou v Žďári nad Sázavou, radi Vám urobia aj odborný výklad. Na púti s Domom Pútnika sme si ako miesto ďalšieho zastavenia vybrali ***Baziliku sv. Prokopa v Třebíči.*** Už v r. 1101 tu moravské kniežatá Oldřich Brnenský a Litold Znojemský založili benediktínsky kláštor. Pravdepodobne v 1.pol.13.st. bola drevená stavba prestavaná do kamennej podoby a tak vznikol na mieste opátskeho chrámu kláštorný chrám Nanebovzatia Panny Márie. V r. 1468, keď dobyl mesto Matej Korvín, sa končia dejiny benediktínskeho kláštora v Třebíči. Opátstvo sa viac ako 200 rokov využívalo ako koniareň, sýpka či pivovar. Až v 2.pol.17.st., počas vlády Valdštejnovcov, začala bazilika opäť slúžiť

Kostol sv. Jána Nepomuckého, Zelená Hora

STAŇTE SA PRAVIDELNÝMI ODBERATEĽMI PÚTNICKÉHO LISTU

Ak máte záujem dostávať Pútnický list do Vašej e-mailovej pošty, prosíme Vás,
napíšte nám na adresu: *prekopova@gmail.com*. Zaradíme Vás ***do adresára čitateľov Pútnického listu***.
Vydávanie Pútnického listu môžete podporiť dobrovoľným príspevkom na č.ú:
SK18 7500 0000 0040 1664 7114, do správy pre prijímateľa uveďte: **PÚTNICKÝ LIST**

Ď A K U J E M E!

bohoslužobným účelom a *bola zasvätená sv. Prokopovi*. Príbeh starobylého mesta na rieke Jihlave je spojený aj so životom veľmi silnej židovskej komunity, ktorú však zničila 2.svet.vojna. Obe pamiatky a ich príbehy so vzácnou minulosťou sú od r. 2003 zapísané v zozname svetového dedičstva UNESCO. Postupne, pokračovaním na juhozápad, sa dostávame k ďalším dvom zaujímavým, teraz zase k cisterciánskym kláštorom, a to už k zaniknutej ***Zlatej Korune*** a k obnovenému ***kláštoru vo Vyššom Brode***. Ocitáme sa v južných Čechách, neďaleko krásneho mesta Český Krumlov. V jeho bezprostrednej blízkosti (asi 5 km) sa nachádza aj *najstaršie mariánske pútnické miesto v Českej republike - Kájov.* Ide o nádherný kraj, cez ktorý sa oplatí kráčať pešo, alebo na bicykloch. **Cistercitský kláštor Zlatú korunu** založil Přemysl Otakar II. v r. 1263 na základe dvoch pohnútok. Prvou bol sľub Bohu, že po víťazstve v bitke pri Kressenbrunne (r.1260) vystaví kláštor a druhým motívom bol politický záujem oslabiť mocnejúci vplyv rodu Vítkovcov, ktorým patril Český Krumlov. Do kláštora prišli mnísi z Heiligenkreuzu. Pôvodne sa kláštor volal *Svätá (tŕňová) koruna*, lebo sa tu uchovávala relikvia tŕňa z Kristovej koruny. Počas husitských vojen mnísi kláštor na 17 rokov opustili. Počas 30ročnej vojny zažili ťažký hospodársky úpadok, ale v 2.pol.17.st. patrila už premenovaná - Zlatá koruna k najsilnejších českomoravských kláštorov. Až do reforiem Jozefa II. kláštor prosperoval, bola tu zriadená moderná škola pre deti miestnych poddaných. Po zrušení kláštora kúpili jeho budovy Schwarzenbergovci z Českého Krumlova, ktorí ich prenajímali ako zlievareň a strojáreň. Komunisti kláštor znárodnili. Dnes ho spravuje Národný pamiatkový ústav. Pri prehliadke môžete vidieť okrem kláštorného kostola Nanebovzatia Panny Márie, aj kaplnku anjelov strážnych, malý a veľký konvent, rajský dvor, pivovar a záhradu. Neďaleko Zlatej Koruny leží vzácne *pútnické miesto Římov*. Južne, takmer pri hraniciach s Rakúskom, sa nachádza dnes jediný funkčný mužský kláštor cistercitov - ***Vyšebrodský kláštor*** (z r. 1259). Jeho zakladateľom je Vok I. z Rožmberka, z rodu Vítkovcov, a kláštor vznikol po jeho predchádzajúcej dohode s cisterciánskou generálnou kapitulou v Citeaux. Rod Rožmberkovcov bol významným donátorom rádu, a preto sa v **Kostole Nanebovzatia Panny Márie** nachádza aj ich rodová krypta. V 15.st. v dôsledku husitských bojov kláštor dočasne upadol, ale nezanikol a dokonca prežil aj reformy Jozefa II. Mnísi sa však museli ujať správy farnosti a pôsobiť aj ako učitelia náboženstva a teológie. Kláštor zničili až nacisti, ktorí niektorých mníchov vyhnali, iných väznili a v tunajších priestoroch neskôr ukrývali ukradnuté umelecké predmety. Po 2.svet.vojne sa mnísi na krátky čas do kláštora vrátili, ale komunisti v 50tych rokoch nemeckých mníchov deportovali a ostatných internovali. Zo zaniknutého kláštora sa našťastie podarilo urobiť múzeum. V r. 1990 sa sem vrátili prví dvaja mnísi. V r. 2011 sa komunita mníchov rozhodla vrátiť k *Tridentskej liturgii*. Súčasná mníšska komunita sa rozrastá o nové duchovné povolania. Po ceste späť na Slovensko odporúčame navštíviť ešte monumentálne **benediktínske *opátstvo Melk*** a najdlhšie fungujúci **cisterciánsky *kláštor Heiligenkreuz***. Dajú sa navštíviť aj samostatne, napr. na bicykloch. Ich bohatá história je spracovaná na internete.

výnimočná krypta v Bazilike sv. Prokopa, ktorú podopiera 50 stĺpov

Najvzácnejším exponátom bývalého opátstva je obraz Zlatokorunskej madony (z r. 1410-1420).

zdroje: www.rajhrad.benediktini.cz, www.portacoeli.cz, www.zamekzdar.cz, www.zelena-hora.cz, www.visittrebic.eu, www.klaster-zlatakoruna.cz, www.klastervyssibrod.cz, www. cs.wikipedia.org, www.ivyssibrod.cz, archív Domu Pútnika

Tridenstká liturgia

vzácny Závišov kríž, uchovávaný vo Vyšebrodskom kláštore

Vyšší Brod

SLOVO NA CESTU od sr. Lucie Tartara, OCSO

Náš způsob života je možné pochopit pouze tehdy, když se člověk osobně setká s tou jedinou osobou na světě – skutečným Bohem a skutečným člověkem – jménem Ježíš Kristus. Já jsem se narodila v tradiční katolické rodině, ale s Kristem jsem se osobně setkala v 16 letech.

Tak jako apoštolové Petr, Jan a Ondřej, i já si mohu přesně vzpomenout na místo a na hodinu, kdy mi jeden přítel mluvil novým způsobem o tom, co jsem já žila ze zvyku: o Eucharistii. Skrze tohoto přítele mi vyšel vstříc živý Ježíš a navázal se mnou vztah, který se pak stále více prohluboval. V té době jsem byla mladá a měla jsem velmi jasné představy o své budoucnosti: chtěla jsem se vdát, mít děti, být učitelkou literatury. Kristus zbořil všechny mé lidské plány a dal mi stokrát víc. Dnes, po více než 40 letech mnišského života (je mi 65 let) jsem nesmírně vděčná za dar svého povolání trapistky: neexistuje manžel, který by byl srovnatelný s Ježíšem. Mám v Bohu nesčetné syny a dcery a žiji ve „škole lásky“ (tak cisterciáci nazývají klášter), kde všichni vyučují a všichni se učí. V našem klášteře je nás 23 sester ve věku od 30 do 65 let. Já jsem nejstarší. Větší část komunity tvoří mladé sestry. Každou si přitáhl Kristus jinak, ale je to On, kdo nás shromáždil. Je to On, kdo mě sem spolu s dalšími třemi sestrami přivedl z Itálie, někoho zase z jiné země, jako Abraháma. Různé národnosti, různé životní příběhy, věk i povaha, to vše je bohatstvím a ne překážkou, protože jsme opravdu komunita shromážděná kolem Něho. Proto je krásné společně vstát, když je ještě noc (ve 3.40 hodin), abychom v žalmech vyzpívaly svou touhu po Něm a pak zůstaly ve tmě a tichu před svatostánkem.

Proto je také krásné pracovat svýma rukama a vracet se do kostela sedmkrát za den: jak modlitba, tak práce jsou obětí, kterou pozvedáme k Otci za nás, za naše drahé a za všechny naše bratry a sestry. Mnozí lidé nám děkují za to, že obdrželi nějakou milost díky modlitbě naší komunity: je to tajemství společenství církve.

Bez Krista je náš život bláznovstvím a někteří to tak skutečně vidí. S Kristem je to ale ten nejkrásnější a nejplodnější život, který si lze představit. Klášter svou samotnou přítomností říká toto: Kristus je, a je všechno ve všech. Trapistické kláštery jsou všechny zasvěcené Panně Marii: ten náš se nazývá Klášter Naší Paní nad Vltavou.

Řeka Vltava, která obtéká náš pozemek, je symbolem celé této země a jejích dějin. Pahorek, na kterém je dnes postaven klášter, byl nejdříve obsazen husity, pak tam měli střelnici nacisté a nakonec byl zabrán komunisty. Je to dobrý symbol celých dějin středovýchodní Evropy.

Nyní je na tomto pahorku zvon, který svolává ke chvále Boží sedmkrát za den, a nad okolní krajinou, kterou protéká řeka Vltava, dominuje z rajské zahrady socha Panny Marie: to ona zvítězila a vždycky zvítězí. Na konci každého dne, tak jako všichni trapisté na celém světě, se společně obracíme k soše Panny Marie v presbytáři (jediné soše, kterou máme v našich kostelích kromě kříže) a zpíváme: Salve Regina.

sr. Lucie Tartara, OCSO

foto: Klášter Naší Paní nad Vltavou, zdroje: www.trappistevitorchiano.it, www.ocso.org

ASOCIÁCIA PÚTNICKÝCH ORGANIZÁCIÍ

NEPREDAJNÉ, VOĽNE ŠÍRITEĽNÉ

Pútnický list vydáva Asociácia pútnických organizácií
Farský úrad, 913 31 Skalka nad Váhom I/41
ISSN 2644-4526
www.putnickemiesta.sk/asociacia-putnickych-organizacii/archiv-putnickych-listov
Autori textu: Mária Hatalová, Mária Prekopová, sr. Lucie Tartara,OCSO